

ARTUR RZEMPAŁA
ZDZISŁAW WOJDYŁA
JOANNA RZEMPAŁA

PROCEDURA ŁĄCZENIA SPÓŁEK KAPITAŁOWYCH – ASPEKTY PRAKTYCZNE

Łączenie poprzez inkorporację

Niniejszy artykuł ma na celu przedstawienie możliwych scenariuszy restrukturyzacji spółek wchodzących w skład grupy kapitałowej Z.Ch. „Police” SA z wykorzystaniem koncepcji inkorporacji.

Łączenie poprzez inkorporację polega na przeniesieniu całego majątku jednej spółki (przejmowanej) na inną spółkę (przejmującą), w zamian za udziały, które spółka przejmująca wydaje wspólnikom spółki przejmowanej¹.

Na potrzeby niniejszego artykułu przyjęto założenie, zgodnie z którym przedmiotem analiz dotyczących możliwego połączenia będą spółki Automatika i Centrum, gdzie podmiotem przejmującym będzie spółka Automatika.

Zakłady Chemiczne POLICE SA są właścicielem 100% udziałów w spółkach AUTOMATIKA Usługi Kontrolno-Pomiarowe sp. z o.o. oraz CENTRUM Elektronika Instalacje Serwis Sp. z o.o., utworzonych na zasadzie outsourcingu kapitałowego.

Pomimo podejmowanych działań ww. spółki nie znalazły dotychczas nabywcy. Główną barierą w pozyskaniu inwestorów dla spółek jest ich relatywnie wysokie zadłużenie, brak dywersyfikacji źródeł przychodów od podmiotów niepowiązanych kapitałowo, wysokie koszty stałe oraz problemy z płynnością. Wyżej wymienione przesłanki stały się podstawą dla przeprowadzenia analiz dotyczących potencjalnych efektów, wynikających z realizacji koncepcji połączenia.

Podstawowe informacje o spółkach: Automatika Sp. z o.o. i Centrum Sp. z o.o.

W tej części artykułu w układzie tabelarycznym przedstawione zostały podstawowe informacje dotyczące przedmiotu działalności, ilości wartości udziałów, sytuacji finansowej łączących się podmiotów.

¹ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. kodeks spółek handlowych, DzU 00.94.1037.

Tabela 1

Podstawowe informacje o łączących się podmiotach

Wyszczególnienie	Centrum	Automatika
Przedmiot działalności	<ul style="list-style-type: none"> – Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy, konserwacji i przewajania silników elektrycznych, prądnic i transformatorów – Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji elektrycznej aparatury rozdzielczej i sterowniczej 	<ul style="list-style-type: none"> – Produkcja systemów do sterowania procesami przemysłowymi – Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji sprzętu elektrycznego, gdzie indziej niesklasyfikowana – Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy oraz konserwacji silników i turbin
Udział Z.Ch. „POLICE” SA w kapitale zakładowym	100%	100%
Ilość udziałów	2780	2482
Wartość nominalna udziałów	500 zł	500 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów wewnętrznych Z.Ch. „Police” SA.

Tabela 2

Podstawowe dane finansowe łączących się spółek

Wyszczególnienie	Automatika	Centrum
	31.12.2011	31.12.2011
Przychody ze sprzedaży i zrów. z nimi	18 199,7	19 248,2
Koszty działalności operacyjnej	17 464,0	18 755,3
Zysk/strata ze sprzedaży	735,7	492,9
Pozostałe przychody operacyjne	15,4	110,0
Pozostałe koszty operacyjne	150,0	421,1
Zysk/strata na działalności operacyjnej	601,1	181,8
Przychody finansowe	17,7	3,5
Koszty finansowe	87,6	362,0
Zysk/strata brutto na działalności gospodarczej	531,2	-176,7
Zysk/strata brutto	530,7	-176,7
Zysk/strata netto	530,7	-203,0
Aktywa trwałe	171,5	747,8
Aktywa obrotowe	5 259,5	4 665,9
Kapitał własny	-2 255,9	-5 824,2
Kapitał podstawowy	1 241,0	1 390,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów wewnętrznych Z.Ch. „Police” SA.

Dane finansowe zawarte w przedstawionej powyżej tabeli potwierdzają niekorzystną sytuację finansową obu spółek.

Fazy procesu połączenia poprzez inkorporację

Zgodnie z treścią Trzeciej Dyrektywy Rady Unii Europejskiej nr 78/855 z dnia 9.10.1978 roku o łączeniu spółek (Dz.Urz. 1978, L 265/36), polski ustawodawca wyodrębnił zasadnicze fazy połączenia: przygotowawczą (menedżerską) i decyzyjną (właścicielską). Faza pierwsza jest najdłuższą i jednocześnie najbardziej złożoną z punktu widzenia liczby czynności faktycznych i prawnych. Jest ona obarczona także koniecznością potwierdzenia zasadności połączenia. W ramach czynności przygotowawczych należy:

- sporządzić plan połączenia wraz z wymaganymi załącznikami,
- zgłosić plan do rejestru i zamieścić ogłoszenie planu połączenia,
- przygotować sprawozdania uzasadniającego połączenie,
- poddać plan weryfikacji biegłych,
- przedstawić dokumenty połączeniowe i zawiadomić współników.

Regulacje kodeksu spółek handlowych (ksh) dotyczące łączenia spółek, zawarte w art. 491–527 obejmują nie tylko proces postępowania w zakresie łączenia spółek, ale także ochronę określonych grup interesów, tj. współników łączących się spółek, wierzycieli, osób posiadających szczególne uprawnienia w spółkach przejmowanych. Uregulowana została również kwestia odpowiedzialności osób uczestniczących w postępowaniu łączeniowym.

W związku z tym, że połączenie spółek drogą inkorporacji zamyka się w kilku następujących po sobie czynnościach, poniżej przedstawiony został schemat postępowania opisujący poszczególne etapy procesu inkorporacji.

Etap I – „menadżerski” – około 3 miesięcy

Zasadniczą rolę na tym etapie odgrywają Zarządy łączących się Spółek „Automatika” Sp. z o.o. oraz „Centrum” Sp. z o.o. Do najważniejszych elementów tego etapu należą:

1. Wstępna akceptacja przedstawionej koncepcji przez Zarząd Z.Ch. „Police” SA.
2. Opracowanie pisemnie uzgodnionego między łączącymi się spółkami Planu połączenia.
3. Uzyskanie formalnych zgód organów korporacyjnych Z.Ch. „Police” SA na realizację przedstawionej koncepcji.
4. Zgłoszenie Planu połączenia do sądu rejestrowego i badanie przez biegłego.
5. Ogłoszenie planu połączenia.
6. Sporządzenie przez Zarządy każdej z łączących się spółek pisemnego sprawozdania uzasadniającego połączenie.
7. Zawiadomienie współników/akcjonariuszy.

Etap II – „właścicielski” – ok. 3 miesiące

Faza „właścicielska” rozpoczyna się momencie skierowania sprawy połączenia pod obrady organów spółek, tj. Zgromadzenia Wspólników. Do najważniejszych elementów tego etapu należą:

1. Uchwała o połączeniu.
2. Zgłoszenie do rejestru.
3. Ogłoszenie o połączeniu.

Szacuje się, że realizacja procesu inkorporacji potrwa łącznie ok. 6 miesięcy.

Jedną z podstawowych cech prawnych, charakteryzujących instytucję połączenia spółek, jest zasada tzw. sukcesji generalnej. Sukcesja generalna dotyczy wszystkich praw i obowiązków spółki przejmowanej. Majątek spółki przejętej przechodzi na spółkę przejmującą, z tym zastrzeżeniem, że wraz z majątkiem przechodzą również obciążenia (długi) tej spółki. Spółka przejmująca przejmuje więc zarówno wszelkie prawa, wierzytelności, ale także wszelkie zobowiązania, długi oraz ewentualne inne obciążenia majątku. Sukcesja uniwersalna spółki przejmującej oznacza m.in., że nie jest potrzebna zgoda wierzycieli spółki przejętej na zmianę dłużnika. Dłużnikiem tym staje się „automatycznie” spółka przejmująca jako następcą prawny pod tytułem ogólnym spółki przejętej. Przepisy prawa nie przewidują możliwości jakiegokolwiek ograniczenia, czy wyłączenia odpowiedzialności spółki przejmującej za długi spółki przejmowanej.

Aspekty społeczne łączenia spółek kapitałowych

Należy podkreślić, iż przy łączeniu spółek w trybie inkorporacji mamy do czynienia z przejściem zakładu pracy spółki przejmowanej na spółkę przejmującą. W związku z tym, zgodnie z art. 23¹ Kodeksu Pracy², spółka przejmująca staje się z mocy prawa stroną w dotychczasowych stosunkach pracy. Z chwilą przejścia zakładu pracy nowy pracodawca wstępuje w miejsce dotychczasowego pracodawcy i staje się stroną tego samego, pod względem treści, stosunku pracy z pracownikami zatrudnionymi w przejmowanym zakładzie pracy lub w jego części. Tym samym wiążą go warunki pracy i płacy wynikające z dotychczasowych umów, niezależnie od tego, czy źródłem uprawnień pracowników były przepisy prawa, czy postanowienia stron. Nie wyklucza to oczywiście możliwości zmiany dotychczasowych warunków indywidualnych umów o pracę na niekorzyść pracowników, lecz w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach prawa pracy. Jednocześnie, w razie przejścia zakładu pracy lub jego części na nowego pracodawcę, dotychczasowy i nowy pracodawca są obowiązani do poinformowania na piśmie działających u każdego z nich zakładowych organizacji związkowych o przewidywanym terminie tego przejścia, jego przyczynach, prawnych, ekonomicznych oraz socjalnych skutkach dla swoich pracowników, a także zamierzonych działaniach dotyczących warunków zatrudnienia tych pracowników, w szcze-

² Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. kodeks pracy, DzU 98.21.94.

gólności warunków pracy, płacy i przekwalifikowania. Informacje, o których mowa powyżej, dotychczasowy i nowy pracodawca są obowiązani przekazać, co najmniej na 30 dni przed przewidywanym terminem przejścia zakładu pracy lub jego części³.

Potencjalne korzyści i zagrożenia procesu inkorporacji

Połączenie spółek stwarza potencjalnie możliwość uzyskania korzyści w obszarze operacyjnym, kosztowym i rynkowym. Podstawową spodziewaną korzyścią połączenia jest stworzenie silnej i stabilnej organizacji, specjalizującej się w świadczeniu kompleksowych usług z zakresu branży automatycznej i elektrycznej. Uzasadnieniem połączenia spółek, należących do jednej grupy kapitałowej i prowadzących działalność w zakresie częściowo pokrywającym się i komplementarnym są możliwości: wzmocnienia pozycji rynkowej połączonych podmiotów, wzbogacenia i optymalizacji struktury oferty usług, odniesienia korzyści wynikających z efektów skali i synergii, związanych ze wzrostem przychodów, redukcją kosztów oraz wykorzystaniem wiedzy operacyjnej obu spółek.

Oczekiwanym celem połączenia (inkorporacji) spółek Automatika i Centrum jest uzyskanie wartości dodanej w postaci powstania podmiotu silniejszego kadrowo, a z czasem ekonomicznie, posiadającego zdolność do świadczenia kompleksowych usług podmiotom grupy kapitałowej Z.Ch. Police SA, a także potencjalnym klientom z rynku zewnętrznego. Podstawowym spodziewanym efektem synergii będzie powstanie znacznie większego podmiotu dysponującego potencjałem zdolnym do realizowania bardziej kompleksowych zadań. Połączenie branży elektrycznej i automatycznej umożliwi szerszy dostęp do rynku zewnętrznego, szczególnie w aspektach: sprzedaży usług na zewnątrz, bazy klientów, działań marketingowych i innych procesów biznesowych. Pozwoli uniknąć powielania tych samych działań realizowanych przez odrębne spółki w powyższym zakresie.

Z wstępnej analizy struktur organizacyjnych Spółek Automatika i Centrum wynika, iż potencjalnych oszczędności w wyniku tzw. efektu synergii należy upatrywać w następujących przede wszystkim w obszarach logistyki, księgowości, kadr, służby BHP, obsługi prawnej.

Poza potencjalnymi korzyściami, realizując proces inkorporacji należy uwzględnić także możliwość wystąpienia ryzyk związanych z realizacją projektu. W przypadku realizacji procesu połączenia spółek Automatika i Centrum do potencjalnych zagrożeń należy w szczególności zaliczyć:

- możliwość pogorszenia sprawności organizacyjnej w pierwszym okresie po połączeniu spółek,
- wysoki poziom zobowiązań spółek oraz fakt ujemnych kapitałów własnych,
- możliwość żądania przez wierzycieli zabezpieczenia swoich roszczeń (art. 496 ksh),

³ Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, DzU 01.79.854.

- możliwość utraty koncesji lub zezwoleń, jeżeli obowiązujące przepisy nie przewidują przejścia tych uprawnień na spółkę przejmującą.

Warunki procesu połączenia

Dla skutecznej realizacji koncepcji połączenia poprzez inkorporację spółek Automatika i Centrum, konieczne jest spełnienie szeregu warunków zarówno o charakterze formalno-prawnym, jak i biznesowym. Mając w szczególności na względzie wymagania formalne wynikające ze Statutu Z.Ch. „Police” SA, a także konieczne czynności określone przepisami kodeksu spółek handlowych, do warunków tych zaliczyć należy:

- uzyskanie zgody organów korporacyjnych Z.Ch. „Police” SA na realizację połączenia,
- opracowanie przez zarządy łączących się spółek planu połączenia oraz sprawozdania uzasadniającego połączenie,
- przygotowanie bilansów „połączeniowych” spółek na wybrany dzień, w miesiącu poprzedzającym dzień przedłożenia planu połączenia wspólnikom,
- ustalenie wartości majątku łączących się spółek,
- złożenie przez zarząd spółki przejmującej wniosku o ogłoszenie planu połączenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym oraz do KRS wraz z wnioskiem o zbadanie przez biegłego,
- podjęcie przez zgromadzenia wspólników łączących się spółek uchwał wyrażających zgodę na połączenie,
- zgłoszenie przez zarząd spółki przejmującej uchwał połączeniowych wraz z wnioskiem o wpis połączenia do KRS.

Literatura

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. kodeks spółek handlowych, DzU 00.94.1037.

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. kodeks pracy, DzU 98.21.94.

Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, DzU 01.79.854.

dr Artur Rzempala
Akademia Morska w Szczecinie
Zakład Organizacji i Zarządzania

Zdzisław Wojdyła
Remech Sp. z o.o.

Joanna Rzempala
Uniwersytet Szczeciński
Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług
Katedra Efektywności Innowacji

Streszczenie

W artykule przedstawiona została koncepcja łączenia spółek poprzez inkorporację jako forma restrukturyzacji grup kapitałowych. Artykuł prezentuje w szczególności realizację poszczególnych etapów procesu połączenia wynikających z przepisów kodeksu spółek handlowych oraz z wewnętrznych regulacji Z.Ch. „Police” SA. Na przykładzie spółek Automatika i Centrum pokazano obszary potencjalnych korzyści, możliwych do uzyskania w wyniku realizacji połączenia.

COMPANY MERGER PROCESS – PRACTICAL ASPECTS

Summary

The article presents the concept of merger by incorporation as a form of capital groups restructuring. The analysis is focused in particular on the implementation stages of the merger process according to regulations of commercial law and the internal regulations of the studied company. Potential benefits that can be obtained as a result of the process were presented.

